

Liberalism

Show# 309 | Feb 6th 2021

משך חכמה שמות פרשת בשלח פרק יג פסוק יז

ולא נחם אלקים וכו' כי קרוב הוא. במכילתא (ריש פרשת ויהי בשלח): קרוב הוא הדבר שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות ג, יב) "בהוציאך (את העם ממצרים) תעבדון את האלקים (על ההר הזה)". "כי קרוב הוא" - קרוב הדרך לשוב למצרים (שנאמר, "דרך שלושת ימים נלך במדבר"). ויתכן כי הושרש בלבבם טעויות העבודה זרה והבליהם ומושגיהם הזרים, לכן לא פעלה עליהם התגלות כבוד ה' ואמיתתו אשר הופיע עליהם פתאום לשלושה חדשים לעקור מלבבם כל רע. וכשעשו אחדים מהם וערב רב העגל, לא היה אחד [לבד חור] אשר התנגד עליהן ומיחה בידן, כי עוד לא נחקק בליבותם הוד מציאות אלקי יחיד בלתי מושג משגיח על כל ומנהל כל בהנהגתו הפרטית. ועל זה אמרו "ובלבם יכזבו לו" כמו שדרשו רז"ל. ואם היה מביאם תיכף אל ארץ האמורי - ארץ מלאה כל פסל ותבנית אשר נהבלו בכל העבודות זרות ותועבותיהם - אז לא נעקר מהם ציורים הרעים ומחשבת און. לכן הוליקן במדבר, ושם "בדד ה' ינחנו", ונעקר מלבבם ונתרחקו מכל תעלוליהם והבליהם, ונתקיים "ואין עמו אל נכר", שאין אצל ישראל שום שורש מאל נכר. וזה שאמרו (במכילתא) "כי קרוב הוא הדבר וכו' תעבדון את האלקים וכו' ולכן קרוב הדרך לשוב למצרים" - ליסודות מדעי החרטומים וכהניהם. וזה הסיבה אשר עיכבן השם יתברך נורא עלילות להן במדבר ארבעים שנה. ודו"ק.

ובמדרש (שמות רבה כ, טו): ורבינו הגדול אמר לפי שביקש הקדוש ברוך הוא ליתן אימתן של ישראל על עו"ג עכבן מ' שנה במדבר, ומאיר להן בעמוד ענן ביום ובעמוד אש לילה, ושמעו כל העו"ג ונפלה עליהם רעדה, שנאמר (שמות טו, טז) "תפול עליהם אימתה", אחריו מה כתוב? "תביאמו ותטעמו". ובזה נראה טעם שהיו מתנבאים ירמיה ויחזקאל על כל הגויים מפלת השמחים על צרת ישראל והמעיקים להן בהיותן בגולה, כדי שאם יבואו הדברים ידעו העמים כולם שנבואה שורה בתוך ישראל אף לאחר גלותן ויכבדו דברי נביאי ה'. ולכן כאשר פקד ה' את עמו ע"י כורש והתנבאו חגי זכריה, האמינו הגויים כולם בנבואתם ונפל פחדם על כל העמים. ולכן כתוב בעזרא ו, יד: "ושבי יהודה בנין ומצלחין בנבואת חגי (נביא) וזכריה (בר עדוא)", כי נפל פחד היהודים מדברי הנביאים על העמים, והצליחו בנבואתן, ופשוט. יעויין מה שכתבתי בפרשת חוקת כיוצא בזה.

מדרש רבה פרשת בראשית פרשה כו סימן ה

רבי הונא בשם רבי אמר דור המבול לא נימוחו מן העולם עד שכתבו גמומסיות לזכר ולבהמה.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף צב עמוד א - ב

עולא אמר: אלו שלשים מצות שקבלו עליהם בני נח, ואין מקיימין אלא שלשה: אחת שאין כותבין כתובה לזכרים, ואחת - שאין שוקלין בשר המת במקולין, ואחת - שמכבדין את התורה.

רש"י מסכת חולין דף צב עמוד ב

שאיין כותבין כתובה לזכרים - דאע"פ שחשודין למשכב זכור ומייחדין להם זכר לתשמישן אין נוהגין קלות ראש במצוה זו כל כך שיכתבו להם כתובה.

רמב"ן דברים פרשת נצבים פרק כט פסוק יח

ופירוש למען ספות הרוה את הצמאה - להוסיף השבעה עם המתאוה, כי נפש שבעה תקרא רוה, כענין ורויתי נפש הכהנים דשן ועמי את טובי ישבעו (ירמיה לא יג), והיתה נפשם כגן רוה (שם פסוק יא), והמתאוה תקרא צמאה, צמאה לך נפשי (תהלים סג ב). והטעם, כי נפש האדם הרוה שאיננה מתאוה לדברים הרעים לה, כאשר תבא בלבו קצת התאוה והוא ימלא תאותו אז יוסיף בנפשו תאוה יתירה ותהיה צמאה מאד לדבר ההוא שאכל או שעשה יותר מבראשונה, ותתאוה עוד לדברים רעים שלא היתה מתאוה להם מתחלה. כי המתאוה לזמת הנשים היפות, כשיהיה שטוף בזמתן תבואהו תאוה לבוא על הזכר ועל הבהמה, וכיוצא בזה בשאר התאוות, וכענין שהזכירו חכמים (סוכה נב ב) משביעו רעב מרעיבו שבע. ולכך יאמר הכתוב בהולך בשרירות לבו, שהוא אם ימלא נפשו בתאוות השרירות והחזקות עליו אשר היא צמאה להם, יוסיף נפשו הרוה עם הצמאה, כי יתאוה ויצמא למה שהיה שבע ממנו וכאשר השביע נפשו בו. ולפי שהזכיר "שרש פורה" אמר בלשון הזה, כי יוסיף השרש הוא כפתו אשר היא רוה ורעננה עם הצמאה ותשובנה כולם צמאות:

מלבי"ם יחזקאל פרק לז פסוק טז - כ

(טז) ואתה. צווה לו שיקח עץ אחד, ויכתב עליו אלה המלות, ליהודה ולבני ישראל חבריו, היינו שהוא אות ליהודה ולהמתחברים עמו מבני ישראל כמו שבט בנימין, ומבני לוי ויתר העם שהתחברו ליהודה, ויקח עוד עץ אחד ויכתב עליו אלה המלות, ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו, ר"ל שהוא אות ליוסף שהוא ראש השבט וממנו נצמח מלכות אפרים שהתחיל מירבעם, ולכן קראו עץ אפרים, וכל בית ישראל כי אליו התחברו כל ישראל שהם עשרת

השבטים:

(יז) וקרב. עוד צוה שיקרב שני העצים אשר התאחד כל אחד בעצמו, אל האחד השני, עד שיהיו לך לעץ אחד ע"י אחיזת היד, ואז יתהווה ע"פ נס שיהיו לאחדים בידך ר"ל שיתאחדו בפועל ע"פ נס ויהיו אחד באמת:

(יח) וכאשר יאמרו בני עמך. ור"ל ואם תיכף כשיראו הנס הזה ישאלו מה אלה לך ע"מ מורה הנס הזה, וכלל סימן העצים?:

(יט) דבר אליהם. וכו' הנה אני לקח, מקבלת חז"ל שתחלה יעמוד משיח בן יוסף והוא מלך מעשרת השבטים והוא ילחם מלחמות ויתאספו כל ישראל תחת דגלו, עד שאח"כ יבא בן דוד והוא ימלוך עליהם, והי' המשל הראשון תחלה על התאחדות ישראל תחת דגל משיח בן יוסף, וצוה שיקח עץ אחד ויכתב ליהודה ולבני ישראל חבריו, כי תחלה התחברו יהודה ובנימין שגלו בבית ראשון והתקבצו תחת זרובבל בימי כורש ונעשו גוי אחד בימי בית שני, ואף אחר חורבן הבית שנתפזרו בכ"ז הם מאוחדים בכלל ומיחלים על הגאולה, ובאחרית הימים יתקבצו עשרת השבטים האובדים והנדחים, תחת דגל יוסף שהוא משיח בן יוסף אשר יאסוף הנדחים, שזה היה משל העץ השני ליוסף עץ אפרים ולכל בית ישראל שיתחברו עליו בעת קץ, ואח"כ יתאחדו גם בני יהודה הנקבצים כבר, להיות תחת שבטו וממשלתו, ויתהוו לגוי אחד ע"פ נסי ה' ונפלאותיו, וז"ש במשל שאח"כ יקח עץ ויכתוב עליו ליוסף עץ אפרים שזה התאחדות עשרת השבטים באחרית הימים, ואח"כ יקרב אותם אחד אל אחד והיה הקירוב הראשון שהתקרבו בני יהודה אל בני יוסף תחת משיח בן יוסף, וז"ש הנה אני לוקח את עץ יוסף ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו ר"ל תחלה יתן אותם עליו, היינו שיתן שבטי ישראל על עץ יוסף, היינו שיתקבצו תחת דגל משיח בן יוסף, וגם את עץ יהודה יתן עליו שיהודה יעמוד ג"כ תחת דגלו, ובזה ועשיתים לעץ אחד, והיו אחד בידי עפ"י נס:

(כ) והיו. צוה לו עוד שגם אחר כך העצים אשר תכתוב עליהם ישארו עוד בידך לעיניהם שלא יעזבם מידו, ולא ימחוק הכתב רק שיהיו העצים שיכתוב עליהם, כי עוד צריך לעשות בהם דבר, והוא משל על שאח"כ יתחברו שנית תחת דגל מלכות בית דוד, שבזה נשאר הכתב מצד זה שיתהפך שיתקרבו עשרת השבטים ועץ יוסף אל עץ יהודה, וזה ג"כ ע"י יד הנביא ובנס: